

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/109/2024
Identifikačné číslo spisu:	2721200710
Dátum vydania rozhodnutia:	30.07.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Miroslav Šepták
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:2721200710.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu U. P., narodeného XX. J. XXXX, W., B. XXXX/XXA, zastúpeného usadeným euroadvokátom JUDr. Jurajom Dragúnom, Skalica, Pod hájkom 1436/35, proti žalovanej obchodnej spoločnosti BENCONT COLLECTION, a. s., Bratislava, Vajnorská 100/A, IČO: 47 967 692, o určenie neplatnosti dohôd o zrážkach zo mzdy, rozhodcovskej doložky a iné, vedenom na Okresnom súde Skalica pod sp. zn. 11Csp/23/2021, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 28. februára 2024 sp. zn. 22CoCsp/8/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave z 28. februára 2024 sp. zn. 22CoCsp/8/2023
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom podľa § 387 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) v napadnutých výrokoch III. a IV. potvrdil rozsudok Okresného súdu Skalica (ďalej len „súd prvej inštancie resp. prvoinštančný súd“), z 23. marca 2023 č. k. 11Csp/23/2021-188 ktorým „...vo výroku I. uložil žalovanej povinnosť zdržať sa uplatňovania dohody o zrážkach zo mzdy, ktorá je obsiahnutá v bode 3.8. zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 29. júna 2012 uzavretej medzi Poštovou bankou a. s. ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom. Výrokom II. uložil žalovanej povinnosť zdržať sa uplatňovania a použitia dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 18.08.2015 uzavretej medzi Poštovou bankou a. s. ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom. Vo výroku III. vo zvyšnej časti žalobu zamietol a výrokom IV. žalovanej nepriznal náhradu trov konania“ (výrok I.); žalovanej voči žalobcovi priznal podľa § 255 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu (výrok II).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku po právnej stránke poukázal na ustanovenia § 24, § 37 ods. 1, § 39, § 41 § 52 ods. 1, 3, 4, § 53 ods. 1, 2, 3, 5, § 524 ods. 1, 2, § 551 ods. zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občianskeho zákonníka“), § 1 ods. 1, 2, § 2 pís. a, b, d zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), § 3 ods. 3, 5, §

7 ods. 1, 2 zákona o ochrane spotrebiteľa a § 137 písm. d) CSP. V dôvodoch rozhodnutia v rámci zisteného skutkového stavu uviedol, že žalobca ako dlžník dňa 29. júna 2012 uzatvoril s právnym predchodcom žalovanej (Poštová banka a. s.) ako veriteľom zmluvu o úvere č. XXXXXXXXXX (ďalej len „zmluva o úvere“), ktorej predmetom bolo poskytnutie finančných prostriedkov žalobcovi vo výške 10 000 eur. Predmetom konania pred súdom prvej inštancie neboli nároky vyplývajúce zo samotnej zmluvy o úvere, ale určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy obsiahnutej v zmluve o úvere, neplatnosti samostatnej dohody o zrážkach zo mzdy (ďalej len „dohody o zrážkach zo mzdy“) uzatvorenej medzi žalobcom ako dlžníkom a Poštovou bankou, a. s. ako veriteľom, neplatnosti rozhodcovskej doložky obsiahnutej v zmluve o úvere a žalobca súčasne žiadal, aby sa žalovaná zdržala uplatňovania obidvoch dohôd o zrážkach zo mzdy.

1.2 V súvislosti s prípustnosťou podanej žaloby súd prvej inštancie v okolnostiach danej veci poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (napr. rozsudok zo dňa 30. januára 2019 sp. zn. 6Cdo/127/2017, uznesenie z marca 2019 sp. zn. 6Cdo/27/2018) majúce za to, že pokiaľ neplatnosť dohody o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskej doložky je žalobcom odôvodnená neprijateľnými zmluvnými podmienkami príp. absolútnou neplatnosťou právneho úkonu, ide potom o žalobu prípustnú podľa § 137 písm. d) CSP v spojení s § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa“) a § 53 ods. 1, 5 Občianskeho zákonníka, teda o žalobu umožňujúcu spotrebiteľovi domáhať sa ochrany pred neprijateľnými podmienkami na súde.

1.3. V konaní nebolo sporné, že žalobca má postavenie spotrebiteľa (§ 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka). Zmluvu o úvere, obsahujúcu dohodu o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskú doložku, uzavrel žalobca ako dlžník s Poštovou bankou, a. s. . Podľa oznámenia Poštovej banky, a. s. o postúpení pohľadávky bola pohľadávka banky voči dlžníkovi - žalobcovi postúpená na žalovanú. Súd prvej inštancie konštatoval, že zmysle § 524 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa prevádza na postupníka len konkrétne právo postupu na plnenie voči dlžníkovi, k prevodu pôvodného zmluvného vzťahu ako celku nedochádza a účastníkom pôvodného záväzkového vzťahu zostáva pôvodný veriteľ - postupca Poštová banka, a. s., ktorý je nositeľom hmotnej zodpovednosti, o ktorú v tomto konaní ide. Poštová banka a. s. je subjektom vystupujúcim v spotrebiteľskej zmluve ako dodávateľ. Žaloba o neplatnosť zmluvných dojednaní (dohody o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskej doložky ako súčasť zmluvy o úvere) z dôvodu neprijateľných zmluvných podmienok resp. absolútnej neplatnosti právneho úkonu tak mala smerovať proti pôvodnému veriteľovi Poštová banka, a. s.. Žalobcom označená žalovaná nie je pasívne vecne legitimovaná v časti žaloby o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy obsiahnutej v bode 3.8 zmluvy o úvere, v časti o určenie neplatnosti samostatnej dohody o zrážkach zo mzdy a v časti žaloby o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky obsiahnutej v bode 3.10 zmluvy o úvere, v týchto častiach preto súd prvej inštancie žalobu zamietol.

1.4 Vo vzťahu k uplatneným nárokom žalobcu na určenie povinnosti žalovanej zdržať sa uplatňovania dohody o zrážkach zo mzdy obsiahnutej v bode 3.8. zmluvy o úvere a zdržať sa uplatňovania dohody o zrážkach zo mzdy, súd prvej inštancie žalovanú označil za pasívne vecne legitimovanú, keď práve žalovaná si uplatnila u zamestnávateľa žalobcu právo na zrážky zo mzdy na podklade predloženej dohody o zrážkach zo mzdy. V bodoch 49. až 53. odôvodnenia svojho rozsudku podrobne vysvetlí z akých dôvodov považoval obe spomínané dohody o zrážkach zo mzdy za neplatné právne úkony.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa ustanovenia § 255 ods. 2 s prihliadnutím na čl. 17 CSP, tak že žalovanej náhradu trov konania nepriznal, vzhľadom na to, že jej žiadne preukázateľné trovy v prvoinštančnom konaní nevznikli.

2. Odvolací súd v odôvodnení potvrdzujúceho rozhodnutia uviedol, že podrobne preskúmal všetky relevantné otázky, ktoré boli odvolaním otvorené a v celom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Tento v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s požiadavkami vyplývajúcimi z úpravy § 220 CSP. Odvolací súd na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie v jednotlivostiach odkázal, v

nadväznosti na čo sa obmedzil na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), ktoré však v odôvodnení svojho rozhodnutia doplnil.

2.1. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením súdu prvej inštancie, v zmysle ktorého bolo pre rozhodnutie podstatné, že zmluvu o úvere, obsahujúcu dohodu o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskú doložku, uzavrel žalobca ako dlžník s Poštovou bankou, a. s. ako veriteľom. Žalobca ako dlžník s Poštovou bankou, a. s. ako veriteľom uzatvoril aj samostatnú dohodu o zrážkach zo mzdy. Išlo teda o dvojstranné právne úkony - zmluvy uzatvorené medzi uvedenými dvomi subjektami. Zmluvou o postúpení pohľadávky nadobudla žalovaná pohľadávku s príslušenstvom zo zmluvy o úvere. Žalovaná nadobudla konkrétnu, určitú pohľadávku a jej príslušenstvo, teda nadobudla právo na plnenie od dlžníka - žalobcu, predmetom postúpenia ale nebol celý záväzkový vzťah, z ktorého pohľadávka vznikla (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 14. októbra 2010, sp. zn. 3Obdo/7/2009). Podporne odvolací súd poukázal aj na odbornú literatúru, podľa ktorej zmluvou o postúpení pohľadávky sa z hľadiska jej účinkov vždy prevádza iba konkrétne právo postupcu na plnenie voči dlžníkovi, nie však zmluvný vzťah ako celok. Postupník na základe cesie nevstupuje do základného obligáčného vzťahu s dlžníkom, z ktorého postupovaná pohľadávka vznikla, a ktorého obsah môže tvoriť značný objem práv a povinností, ktoré nie sú postúpením dotknuté. Účastníkom pôvodného záväzkového vzťahu ostáva naďalej postupca (porovnaj: Števček, M., Dulak, A., Bajánková, J., Fečík, M., Sedlačko, F., Tomašovič, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451- 880. 2. vydanie. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2019, 1947 s.). Na základe uvedeného odvolací súd konštatoval správnosť úvahy súdu prvej inštancie, že Poštová banka, a. s. ako postupca a pôvodný veriteľ zostala účastníkom pôvodného záväzkového vzťahu - zmluvy o úvere, v nej obsiahnutej dohode o zrážkach zo mzdy a rozhodcovskej doložke i dohody o zrážkach zo mzdy. Žaloba o určenie neplatnosti predmetných dvojstranných právnych úkonov - kde na jednej strane zostala Poštová banka, a. s. a na strane druhej žalobca - mala smerovať voči Poštovej banke, a. s., žalovaná, ktorá nebola účastníkom týchto záväzkových vzťahov vo veci určenia neplatnosti vyššie uvedených právnych úkonov tak nie je pasívne vecne legitimovaná. Nedostatok pasívnej vecnej legítimácie žalovanej preto správne viedol súd prvej inštancie k zamietnutiu časti žaloby v napadnutom výroku III.

2.2. V odvolacom konaní plne úspešnej žalovanej vznikol nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu. (§ 255 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 396 ods. 1 CSP).

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovení § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Navrhoval, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a priznal jej náhradu trov dovolacieho a odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3.1. V rámci dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP žalobca namietal porušenie práva na spravodlivý proces, keďže odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia neodpovedal na ním predstreté podstatné argumenty, ktoré boli pre rozhodnutie významné. Pretože súdy nižších pri svojom rozhodovaní návrhy a argumenty žalobcu opomenuli a náležite sa s nimi v odôvodnení svojich rozhodnutí nevysporiadali, je napadnuté rozhodnutie arbitrárne a nepreskúmateľné.

3.2. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobca uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia týchto základných právnych otázok:

1/ „či je v konaní o spotrebiteľskej žalobe na určenie neplatnosti neprijateľných zmluvných podmienok pasívne legitimovaný žalovaný porušiteľ práv spotrebiteľa v prípadoch, ak tento žalovaný síce nie je pôvodným tvorcom napadnutých neprijateľných zmluvných podmienok ale porušuje práva spotrebiteľa tým, že tieto podmienky voči spotrebiteľovi aktívne uplatňuje“

2/ „či s prechodom postúpenej pohľadávky zo spotrebiteľského vzťahu zabezpečeného dohodou o zrážkach zo mzdy dlžníka (ktorá dohoda má povahu neprijateľnej zmluvnej podmienky) prechádzajú na postupníka aj práva a povinnosti pôvodného veriteľa vyplývajúce z takéhoto zabezpečovacieho dojednania a či v dôsledku toho je postupník popri pôvodnom veriteľovi pasívne legitimovaný v konaní

o spotrebiteľskej žalobe na určenie neplatnosti neprijateľných zmluvných podmienok"

4. Žalovaná sa v písomnom vyjadrení k dovolaniu v celom rozsahu stotožnila so skutkovými a právnymi závermi odvolacieho súdu. Výslovila presvedčenie, že nebol naplnený dovolací dôvod, na základe ktorého žalobca odôvodnil podané dovolania. Otázka, aké právne skutočnosti nastávajú postúpením pohľadávky a to, že sa postupuje len pohľadávka s príslušenstvom a nie záväzkovo právny vzťah dlžníka a veriteľa už bola vyriešená rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/7/2009 a teda v danom prípade existuje súdne rozhodnutia, ktoré museli súdy nižších stupňov v záujme zachovania právnej istoty akceptovať a aplikovať. Navrhla podané dovolanie zamietnuť.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a tiež dôvodné; v dôsledku jeho účinku dovolací súd zrušil rozhodnutie odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

8. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

9. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto

právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

14. Vo vzťahu k namietanej vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľ namietal porušenie procesných práv spočívajúcich v nepreskúmateľnosti, arbitrárnosti rozsudku a v nesprávnom právnom posúdení otázky pasívnej vecnej legitímácie.

15. V podanom dovolaní žalobca uplatnil jednak dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP ale aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom vec prejednávajúci senát považoval v tomto prípade za opodstatnené dať prednosť vecnému prieskumu napadnutého rozsudku odvolacieho súdu pred procesným prieskumom (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

Dovolanie podľa § 421 písm. b) CSP

16. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP má určujúci význam vymedzenie „právnej“ otázky, ktorá dovolacím súdom ešte nebola riešená. Dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP predpokladá, že právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej dovolací súd doposiaľ neriešil a je daná potreba, aby dovolací súd ako najvyššia súdna autorita túto otázku vyriešil, ak s právnym posúdením veci odvolacím súdom dovolateľ nesúhlasí. Pojem „otázka vyriešená“ podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP treba vykladať ako „vyriešená ustálené“. Zmyslom prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia je umožniť dovolateľom obrátiť sa na najvyšší súd s požiadavkou o právny názor až dovtedy, dokým sa právny názor k danej otázke neustáli. Tento výklad má svoj racionálny základ, ktorý pramení z účelu dovolania, spočívajúci v požiadavke, aby najvyšší súd vlastným meritórnym rozhodovaním rozvíjal, zjednocoval a vytváral judikatúru slovenských súdov, a tak naplnil princíp právnej istoty ako jeden zo základných pilierov právneho štátu (Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 115/2020 zo 6. októbra 2020).

16.1. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

17. Dovolateľ v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP formuloval dve otázky (bližšie viď bod 3.2. tohto rozhodnutia), ktoré v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte neboli vyriešené. Obe položené otázky sa dajú interpretovať aj tak, či žalovaná je pasívne vecne legitimovaná v časti žaloby týkajúcej sa určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy

obsiahnutej v zmluve o úvere, v časti o určenie neplatnosti samostatnej dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 18. augusta 2015 a v časti žaloby o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky obsiahnutej v zmluve o úvere na základe postúpenej pohľadávky zo spotrebiteľského vzťahu.

19. Vecnou legitímáciou sa rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy hmotné právo určuje, či žalobcovi svedčí tvrdené subjektívne právo, inak povedané, či má nárok na plnenie, ktorého sa v konaní domáha; zároveň určuje aj, či žalovaný je tým nositeľom subjektívnej povinnosti, ktorá zodpovedá nároku uplatnenému žalobcom. Vecná legitímácia je jedným z predpokladov úspešnosti v konaní. Aktívnu vecnou legitímáciou sa rozumie „také hmotnoprávne postavenie, z ktorého vyplýva subjektu - žalobcovi ním uplatňované právo (nárok), respektíve mu vyplýva procesné právo si tento hmotnoprávny nárok uplatňovať. Preskúmavanie vecnej legitímácie, či už aktívnej (existencia tvrdeného práva na strane žalobcu), alebo pasívnej (existencia tvrdenej povinnosti na strane žalovaného) je imanentnou súčasťou každého súdneho konania. Súd vecnú legitímáciu skúma vždy aj bez návrhu a aj v prípade, že ju žiaden z účastníkov konania nenamieta." (pozri rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. júna 2010 sp. zn. 2Cdo/205/2009). Nakoľko otázku vecnej legitímácie súd skúma ex offo v každom štádiu konania a jej nedostatok vedie k zamietnutiu žaloby, súdy nižších inšancií správne považovali za nevyhnutné pred vecným posúdením uplatneného nároku primárne zodpovedať túto otázku vo vzťahu ku všetkým uplatneným nárokom.

20. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

21. Podľa § 17 ods. 1. písm. a) a b) zákona o spotrebiteľských úveroch práva vyplývajúce zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere neprechádzajú a veriteľ ich nemôže previesť na tretiu osobu; to neplatí, ak prechádza alebo sa postupuje pohľadávka so všetkými právami s ňou spojenými a a) ide o prechod alebo postúpenie z veriteľa oprávneného poskytovať spotrebiteľský úver podľa tohto zákona alebo osobitného predpisu 18b) na veriteľa podľa § 20 ods. 1 písm. a), banku, zahraničnú banku alebo pobočku zahraničnej banky, a b) prechádza alebo postupuje sa pohľadávka po konečnom termíne splatnosti spotrebiteľského úveru alebo pohľadávka, ktorá sa stala splatnou pred termínom konečnej splatnosti spotrebiteľského úveru.

21.1. Podľa § 524 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka veriteľ môže svoju pohľadávku aj bez súhlasu dlžníka postúpiť písomnou zmluvou inému. S postúpenou pohľadávkou prechádza aj jej príslušenstvo a všetky práva s ňou spojené.

22. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že žalobca ako dlžník dňa 29. júna 2012 uzatvoril s právnym predchodcom žalovanej (Poštová banka a. s.) ako veriteľom zmluvu o úvere „lepšia splátka" č. XXXXXXXXXXXX (č.l. 21 a nasl.), ktorej predmetom bolo poskytnutie finančných prostriedkov žalobcovi vo výške 10 000 eur. V konaní nebolo sporné, že žalobca má postavenie spotrebiteľa. Predmetom konania tak, ako ho učinil žalobca podanou žalobou v znení jeho zmeny (viď uznesenie o pripustení zmeny žaloby zo 17. októbra 2022 na č.l. 172 a nasl.) bolo okrem iného aj „...určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy obsiahnutej v zmluve o úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 29. júna.2012 (odôvodnené neprijateľnosťou zmluvnej podmienky - pozn. dovolacieho súdu), neplatnosti samostatnej dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 18. augusta 2015 uzatvorenej medzi žalobcom ako dlžníkom a Poštovou bankou, a. s. ako veriteľom (odôvodnené tým, že žalobca ju nepodpísal resp. neurčitosťou - pozn. dovolacieho súdu), neplatnosti rozhodcovskej doložky obsiahnutej v zmluve o úvere č. XXXXXXXXXXXX a žalobca súčasne žiadal, aby sa žalovaný zdržal uplatňovania obidvoch dohôd o zrážkach zo mzdy". Po vykonanom dokazovaní súdy nižších inšancií dospeli k záveru, že 1) ide o žalobu prípustnú podľa § 137 písm. d) CSP v spojení s § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane spotrebiteľa") a § 53 ods. 1, 5 Občianskeho

zákonníka, teda o žalobu umožňujúcu spotrebiteľovi domáhať sa ochrany pred neprijateľnými podmienkami na súde a 2), že žalobcom označená žalovaná nie je pasívne vecne legitimovaná v časti žaloby „o určenie neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy obsiahnutej v bode 3.8 zmluvy o úvere, v časti o určenie neplatnosti samostatnej dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 18. augusta 2015 a v časti žaloby o určenie neplatnosti rozhodcovskej doložky obsiahnutej v bode 3.10 zmluvy o úvere“, v týchto častiach (napadnutých dovolaním) preto súd prvej inštancie žalobu zamietol (výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie). S ním vyslovenými právnymi názormi sa odvolací súd v celom rozsahu stotožnil.

22.1. Z obsahu spisu vyplýva, že medzi Poštovou bankou, a.s. a žalovanou bola dňa 06. októbra 2016 uzavretá zmluva o postúpení pohľadávky (viď oznámenie o postúpení pohľadávky č. 1. 41 spisu), na základe ktorej prešli na žalovanú práva zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXXXX z 29. júna 2012, a to najmä pohľadávka z citovanej zmluvy o úvere a práva s ňou spojené (t. j. aj zabezpečenie pohľadávky z predmetnej zmluvy - dohoda o zrážkach zo mzdy) a práva z rozhodcovskej doložky, ktoré boli súčasťou citovanej zmluvy o úvere.

23. Po preskúmaní obsahu spisu dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) nesprávne interpretovali ustanovenia § 17 ods. 1. písm. a) a b) zákona o spotrebiteľských úveroch a § 524 ods. 1,2 Občianskeho zákonníka týkajúce sa postúpenia pohľadávky v spotrebiteľských veciach v nadväznosti na obsah zmluvy o postúpení pohľadávky zo 06. októbra 2016. Podľa dovolacieho súdu je jednoznačne nositeľom práv a povinností zo spotrebiteľskej zmluvy zo dňa 29. júna 2012 žalovaná, pretože medzi Poštovou bankou, a. s. a žalovanou bola uzavretá zmluva o postúpení pohľadávky, na základe ktorej prešla na žalovanú najmä pohľadávka z citovanej zmluvy o úvere a práva s ňou spojené (t. j. aj zabezpečenie pohľadávky z predmetnej zmluvy - dohoda o zrážkach zo mzdy) a práva z rozhodcovskej doložky, ktoré boli súčasťou predmetnej zmluvy. Žalovaná je preto pasívne vecne legitimovaná stranou sporu v rozsahu celej žaloby, nielen v jej odvolaní a dovolaní nenapadnutej časti. Ani argumentácia rozsudkom najvyššieho súdu zo dňa 14. októbra 2010, sp. zn. 3Obdo/7/2009 neobstoí pre odlišné skutkové a právne závery. V predmetnom rozhodnutí najvyšší súd uviedol, že „predmetom postúpenia môže byť len určitá pohľadávka, t. j. právo na plnenie od dlžníka, nie však celý záväzkový vzťah, z ktorého pohľadávka vznikla, v ktorom prípade ide už o zmenu zmluvy, a teda zmenu vzájomných práv a povinností tvoriacich obsah záväzku, ktorá predpokladá v zmysle § 493 Občiansky zákonník dohodu zmluvných strán“. V uvedenej veci z obsahu dohody o postúpení, od ktorej žalobca odvodzoval svoje právo na zmluvnú pokutu vyplynulo, že „predmetom postúpenia boli všetky práva a povinnosti vyplývajúce zo zmluvy o mimoriadnom práve, nepochybne tak predmetom uvedenej dohody nebolo postúpenie určitej pohľadávky, ale zmena celého obsahu záväzkového vzťahu, z ktorého dôvodu odvolací súd pochybil, keď dohodu o postúpení neposudzoval podľa jej obsahu, ale jej označenia“. Z uvedeného je zrejmé, že pre skutkové odlišnosti a z nich plynúce právne závery nie je rozhodnutie sp. zn. 3Obdo/7/2009 na preskúmaný prípad príliehavé.

24. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je nielen procesne prípustné, ale aj opodstatnené. So zreteľom na to dovolaním napadnutý rozsudok dovolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).

25. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

26. Ako obiter dictum najvyšší súd na záver uvádza, že v konečnom dôsledku sa neplatnosťou sporných právnych úkonov (ktoré predstavujú zvyšnú časť žaloby) súd prvej inštancie už zaoberal, a to v rámci tých výrokov, ktorými žalobe vyhovel ako prejudiciálnou otázkou (a rovnako k tomu malo dôjsť ak aj v konaní pod sp. zn. 11Csp/30/2022 - viď č.l. 123 spisu), preto úlohou dovolacieho súdu v ďalšom konaní bude v prvom rade posúdiť prejudiciálny účinok tohto posúdenia vo vzťahu k zostávajúcim výrokom.

27. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.